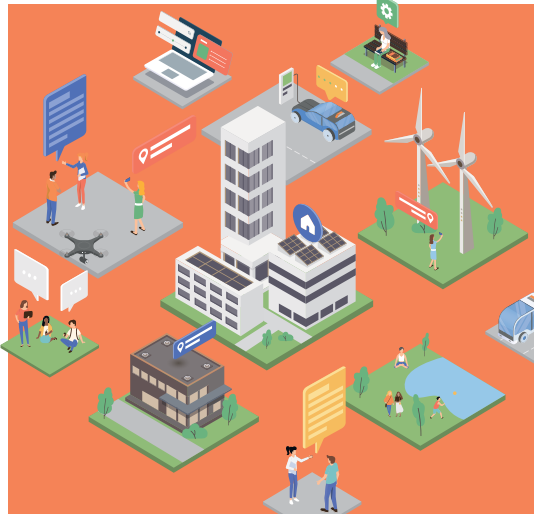

Wytyczne dotyczące udziału obywateli w rozwoju przestrzennym miasta

Streszczenie

RAUM
FÜR
BETEILIGUNG

Senatsverwaltung
für Stadtentwicklung,
Bauen und Wohnen

BERLIN

Jaki cel mają wytyczne dotyczące udziału obywateli w rozwoju przestrzennym miasta?

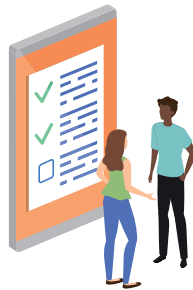
Wiele osób angażuje się w rozwój naszego miasta. Rozwój miasta zależy właśnie od takiego zaangażowania. Aby rozmaite interesy zostały odpowiednio wysłuchane i uwzględnione, potrzebne są ramy, które będą motywować ludzi do współdziałania w rozwoju miasta. Dzięki takim ramom obywatele, administracja, politycy i podmioty gospodarcze będą mogli wypracować – z pełnym zaufaniem – wspólne, dobre rozwiązania, a podejmowane decyzje będą przejrzyste. Ramy te stanowią „wytyczne”, które zostaną tutaj po krótko przedstawione.

Wytyczne te wyznaczają standardy dla wszystkich form nieuregulowanego przepisami prawa udziału w rozwoju miasta, takich jak debaty publiczne, warsztaty czy udział online. Obowiązują w odniesieniu do projektów z zakresu rozwoju przestrzennego miasta administracji senatu, ale równie dobrze można stosować je w dzielnicach.

Udział obywateli w rozwoju miasta jest procesem czasochłonnym i sporo kosztuje. Jednak odpowiednio wcześnie przedstawienie i omówienie interesów i pomysłów przyspiesza znalezienie rozwiązań. Udział obywateli pozwala poznać wiele perspektyw różnych grup.

Jak powstały wytyczne?

Wytyczne mają wspierać udział obywateli w rozwoju miasta. Zatem co sprawdzi się lepiej niż sformułowanie wytycznych wspólnie z berlińczykami – jako wspólny projekt realizowany przez obywateli, przedstawicieli sceny politycznej i administrację?

Pierwsze pomysły zostały zebrane w czerwcu 2017 r. na publicznym forum miasta. Motto tego forum brzmi następująco: „Przede wszystkim wspólny udział! Jak rozmawiać o rozwoju miasta w przyszłości?”. Na podstawie tych pomysłów gremium robocze opracowało propozycje wytycznych. W skład tego gremium wchodziło 12 berlińczyków i 12 przedstawicieli sceny politycznej i administracji. Gremium bardzo intensywnie angażowało opinię publiczną w swoją pracę: w ramach trzech dużych wydarzeń publicznych w formie warsztatów z udziałem online oraz innych wydarzeń z udziałem organizacji działających w różnych obszarach – od mieszkalnictwa po obszar socjalny.

W związku z tym w procesie powstawania tych wytycznych zostały uwzględnione propozycje wielu osób z całego Berlina i ze wszystkich dziedzin życia. W czerwcu 2019 r. gremium robocze zatwierdziło wynik końcowy.

Co jest dla nas ważne?

Wszyscy obywatele naszego miasta powinni mieć możliwość współdziałania. Aby jednak urzeczywistnić tę wizję, już na wczesnym etapie należy wziąć pod uwagę kilka istotnych kwestii. Na przykład w kontekście komunikacji należy uwzględnić różne tła kulturowe, ponieważ ludność Berlina jest bardzo zróżnicowana.

Koncepcja udziału obywateli w rozwoju miasta musi być skierowana również do dzieci i młodzieży, ponieważ w głównej mierze chodzi właśnie o przyszłość tej grupy. Aby nikogo nie wykluczać, udział musi być zorganizowany w sposób pozbawiony wszelkich barier.

Dlatego w przyszłości już podczas przygotowań należy zwrócić uwagę na to, aby przekazywane informacje były łatwo zrozumiałe oraz aby zarówno osoby niepełnosprawne, jak i sprawne miały dobry dostęp do udziału w rozwoju miasta.

Wytyczne nakładają na administrację obowiązek przekazania informacji zwrotnej, a mianowicie: każdej formie udziału musi obowiązkowo towarzyszyć publiczna, pisemna i zrozumiała informacja zwrotna na temat tego, które rekomendacje obywateli zostały uwzględnione, a które nie. Jeśli rekomendacje nie zostały wzięte pod uwagę, musi to zostać uzasadnione. Bowiem pomysły i propozycje obywateli są traktowane poważnie.

Zasady

W opracowaniu wytycznych uczestniczyło wiele osób. Wspólnie opracowały one dziewięć zasad udziału, które powinny być wiążące dla wszystkich tych, którzy uczestniczą w rozwoju miasta. Poniżej streszczenie tych zasad:

1 Traktowanie się nawzajem w odpowiedni sposób

Respektowane są różne poglądy; administracja dokumentuje zastrzeżenia i odpowiada na nie. Neutralna moderacja zwraca uwagę na to, aby żaden pogląd bądź żadne stanowisko nie były faworyzowane i aby wszyscy traktowali się nawzajem z szacunkiem i otwarcie.

2 Wzmacnianie udziału

Wytyczne powinny ogólnie ułatwić udział w rozwoju miasta. Na przykład poprzez wczesne informowanie o projektach, stworzenie w przyszłości punktów kontaktowych ds. udziału w rozwoju miasta oraz umożliwienie inicjowania takiego udziału.

3 Określenie swobody decyzyjnej oraz zagwarantowanie przejrzystości wyników

Kto powinien decydować o konkretnych kwestiach? W jakim zakresie, jak i do kiedy mogą współdziałać obywatele zgodnie z zasadą przejrzystości wyników? Jakie swobody decyzyjne istnieją? Kto podejmuje ostateczne decyzje?

7 Informowanie o rezultatach

Co się stało z propozycjami i zastrzeżeniami zgłoszonymi przez obywateli? Osoby, które uczestniczą w rozwoju miasta, słusznie oczekują informacji zwrotnej. Taka informacja zwrotna ma być zapewniona w przyszłości: informacje o rezultatach udziału w rozwoju miasta mają być przekazywane na piśmie oraz publicznie – w sposób zrozumiały i przystępny. Jeśli rekomendacje nie zostały uwzględnione, musi to zostać uzasadnione.

8 Udostępnienie dostatecznych środków

Udział obywateli w rozwoju miasta jest kosztowny. Niezbędne środki są planowane odpowiednio wcześniej w budżecie kraju związkowego, na przykład środki potrzebne do celów funkcjonowania centralnego punktu kontaktowego i listy projektów. Prywatni wykonawcy budowlani są również zachęcani do przekazywania środków finansujących udział obywateli w rozwoju miasta.

9 Udoskonalanie wytycznych

Zostaje utworzona rada ds. udziału obywateli w rozwoju miasta, która wspólnie z obywatelami odpowiada za realizację wytycznych, omawia ich skuteczność oraz formułuje zachęty do ich dalszego udoskonalania. W procesie tym uwzględniane są doświadczenia płynące z różnych procedur udziału.

Takie informacje są podawane w koncepcji udziału wraz z rozpoczęciem udziału w rozwoju miasta.

4 Informowanie i angażowanie już na wczesnym etapie

Obywatele powinni być angażowani już na etapie formułowania celów projektu. To właśnie w tym momencie wytyczany jest istotny kierunek planowania. Osoby, które chcą współdziałać, potrzebują czasu, aby zdobyć rzetelną wiedzę w danym temacie.

5 Udział wielu różnych osób

Udział w rozwoju miasta ma sens tylko wtedy, gdy różne grupy ludności przedstawiają swoje potrzeby i życzenia. Dlatego do udziału w rozwoju miasta zachęcane są różne grupy wiekowe, ale także obywatele, którzy rzadko uczestniczą w takich projektach, albo ci, których takie projekty dotyczą jedynie pośrednio.

6 Zapewnienie udzielania informacji i przejrzystości

Jakie projekty czekają na realizację? O co w nich chodzi i jaki wpływ mają one na miasto? Wszystkie tego rodzaju ważne informacje są publikowane w sposób zgodny z prawdą, przejrzyste i zrozumiałe na liście projektów i są na bieżąco aktualizowane.

Więcej informacji oraz szczegółowy projekt wytycznych można pobrać tutaj:

→ berlin.de/raum-fuer-beteiligung

Instrumenty

W wytycznych przewidzianych jest pięć instrumentów, które umożliwiają praktyczną realizację udziału obywateli oraz go wspomagają. Są one realizowane krok po kroku (więcej na ten temat w sekcji „Gdzie znajdę więcej informacji?” na odwrotnej stronie).

Punkty kontaktowe

Aby obywatele w każdej chwili mogli osobiście dowiedzieć się, gdzie istnieją aktualne możliwości udziału i w jaki sposób mogą wziąć udział w rozwoju miasta, zostaje utworzony centralny punkt kontaktowy, a także dodatkowe punkty kontaktowe w dzielnicach. Punkty kontaktowe posiadają stałe i przyjazne obywatelom godziny otwarcia. Zespoły pracujące w punktach kontaktowych informują i doradzają w temacie udziału w rozwoju miasta, jak również dbają o networking. Wspierają obywateli w inicjowaniu udziału w rozwoju miasta oraz w jego samodzielnej organizacji. Pomagają w organizowaniu kursów dla społeczeństwa obywatelskiego, administracji i przedstawicieli polityki.

Za funkcjonowanie centralnego punktu kontaktowego odpowiada administracja wspólnie z niezależnym podmiotem użyteczności publicznej. Pozwala to zapewnić neutralność punktu kontaktowego, jak również zaoferować obywatelom niezależne wsparcie i przekazywanie informacji.

Lista projektów

Jakie projekty z zakresu rozwoju miasta są obecnie realizowane, jakie projekty są zaplanowane i jakie są ich skutki? Gdzie jest przewidziany udział obywateli, a gdzie nie (i dlaczego)? Obywatele mogą znaleźć wszystkie te informacje na liście projektów, która powinna być dostępna zarówno w internecie (pod adresem mein.berlin.de), jak i w formie wydrukowanej. Lista ta zawiera zrozumiałe i przekazywane odpowiednio wcześniej informacje o projektach oraz jest regularnie aktualizowana. Obywatele mogą również zgłaszać brakujące projekty, które następnie zostaną opublikowane w wersji cyfrowej.

Inicjowanie udziału

Nieustannie pojawiają się projekty, które mają szczególne znaczenie dla obywateli i dla przyszłości miasta. W przypadku takich projektów administracja zwykle sama z siebie organizuje udział obywateli.

Z kolei w przypadku projektów z listy projektów, które początkowo nie przewidują udziału obywateli, obywatele mogą sami zainicjować swój udział. Zainicjowanie udziału może odbyć się w sposób nieformalny lub na wniosek, który należy złożyć do centralnego punktu kontaktowego. Wniosek o zainicjowanie udziału zostanie przedstawiony właściwym senatorom. Jeśli zostanie on odrzucony, powód odrzucenia musi zostać uzasadniony na piśmie. Dotyczy to projektów realizowanych w kraju związkowym, ale podobne zasady obowiązują w odniesieniu do projektów realizowanych w dzielnicach.

Koncepcja udziału

Aby wszyscy wiedzieli, o co chodzi, dla każdego udziału w rozwoju miasta należy wcześniej opracować koncepcję udziału. W takiej koncepcji należy wyraźnie określić, jaki jest cel udziału, jak ma przebiegać udział, kto może współdziałać i w jaki sposób w projekcie uwzględniane są wyniki. Koncepcję należy odpowiednio wcześniej opublikować w internecie za pomocą linka na cyfrowej liście projektów.

Rada ds. udziału obywateli w rozwoju miasta

Nad wdrażaniem wytycznych czuwa specjalnie powołana rada. Rada ds. udziału obywateli w rozwoju miasta zajmuje się wnioskami płynącymi z procesu opracowywania wytycznych. Oprócz tego może również wydawać zalecenia dotyczące udziału obywateli w planowanych lub bieżących projektach. Rada jest obsadzana za każdym razem na okres czterech lat przez członków administracji, sceny politycznej, społeczeństwa obywatelskiego oraz obywateli. Taka różnorodność pozwala uwzględnić różne perspektywy.

Gdzie znaleźć więcej informacji?

Centralna przestrzeń uczestnictwa w inicjatywie Stadtwerkstatt

Karl-Liebknecht-Straße 11, 10178 Berlin-Mitte
www.berlin.de/raum-fuer-beteiligung

Lokalne przestrzenie uczestnictwa

www.berlin.de/raum-fuer-beteiligung/#raeume

Więcej informacji na temat wytycznych i ich realizacji

www.berlin.de/raum-fuer-beteiligung/#links

Między innymi:

- Pełna wersja wytycznych
- Koncepcja realizacji uchwalona na podstawie wytycznych w 2021 r.
- Szablon dokumentu do tworzenia koncepcji uczestnictwa
- Pobieranie ulotki w różnych językach
- Rower z przyczepką do wypożyczenia

Aktualne plany i projekty uczestnictwa

www.mein.berlin.de

Informacje na temat rady ds. uczestnictwa

www.berlin.de/sen/stadtentwicklung/planung/beteiligung/beteiligungsbeirat

Więcej informacji oraz szczegółowy projekt wytycznych można pobrać tutaj:

→ berlin.de/raum-fuer-beteiligung

RAUM
FÜR
BETEILIGUNG

Wydawca

Departament Senatu ds. Rozwoju Obszarów Miejskich,
Budownictwa i Mieszkalnictwa
www.stadtentwicklung.berlin.de

Tekst

MediaCompany/SenStadt

Układ graficzny

glow communication GmbH

Tłumaczenie

KERN AG, Global Language Services